

## فلسفه

( درس اول )

مقطع تحصیلی:

دوره دوم متوسطه - گروه انسانی

پایه:

دوازدهم

تهیه و تنظیم:

مرکز تحقیقات مهندسی ثمین

تمامی حقوق این اثر برای مرکز تحقیقات ثمین محفوظ می باشد.

## نمونه سوال های درس ۱

۱- کدام یک از اشکال زیر رابطه و نسبت بین احکام وجود را با احکام و قوانین مربوط به عالم ماده را نشان می دهد؟ توضیح دهید.



پاسخ:

عالم ماده بخشی از عالم وجود است. پس بخشی از قوانین عالم وجود در مورد همه عالم ماده صدق می کند. پس شکل سمت چپ درست است.

۲- هر یک از موارد زیر متعلق به کدام یک از فطرت های اولی یا ثانوی است؟ هر کدام را در جدول زیر در جای مناسب قرار دهید:

الف) مسافرت برای کسب انبساط خاطر

ب) کسب مهارت رانندگی

ج) تفکر درباره علل اولیة عالم

د) تلاش برای زدودن اعجاب و حیرت

ه) تفکر درباره شغل آینده

و) تفکر درباره رابطه عدل خداوند با کشتار بی رحمانه عده ای از مسلمانان

ز) چرا نیستیم؟

ح) چرا هستیم؟

فطرت اول	فطرت ثانی
الف) مسافرت برای کسب انبساط خاطر	ج) تفکر درباره علل اولیة عالم
ب) کسب مهارت رانندگی	د) تلاش برای زدودن اعجاب و حیرت
ه) تفکر درباره شغل آینده	و) تفکر درباره رابطه عدل خداوند با کشتار بیرحمانه عده ای از مسلمانان
	ز) چرا نیستیم؟ ح) چرا هستیم؟

۳- با توجه به عبارت قرآنی « و لا تقفُ ما لیسَ لکَ به علمٌ » از چیزی که دانشی در مورد آن نداری پیروی نکن: به نظر شما آیه خطاب به چه کسانی است؟ با توجه به آیات قرآن سخن اهل حدیث را چگونه ارزیابی می کنید؟ دلیل بیاورید.

**پاسخ:** خطاب آیه به همه انسان ها است. این آیه نشان می دهد که عدم تحقیق و تدبر که توسط اهل حدیث بیان می شد با این آیه قرآنی در تضاد است. چرا که در این آیه، هر نوع پیروی را منوط به داشتن دانش نسبت به آن می داند و تعبد بدون تفکر را پذیرا نیست.

۴- هر کدام از اصل های ذیل را در جای مناسب قرار دهید:

(۱) اصل واقعیت داشتن جهان

(۲) اصل قابل شناخت بودن طبیعت

(۳) اصل درستی روش تجربه و آزمایش

(۴) اصل یکسان عمل کردن طبیعت

(۵) اصل تبعیت همه موجودات از قاعده علیت

الف- آیا مفاهیمی مثل فلز، رادیوم، اشعه رادیو اکتیو، بار الکتریکی، چشمه صوت، طول موج از امور واقعی حکایت می کند یا ساخته و پرداخته تخیلات بشرند؟ طبیعتاً بر اساس اصل واقعیت داشتن جهان باید از امور واقعی حکایت کنند تا علوم ارزش و اعتبار پیدا کنند.

ب) آیا روابطی که بین امور وجود دارد قابل کشف و شناخت است یا خیر؟ در صورتی که قابل شناخت نباشد انسان در وادی سوفسطائی گری گرفتار می شود؛ بر اساس اصل قابل شناخت بودن طبیعت آدمی قادر به شناخت طبیعت است.

ج) روش هایی که برای مشاهده امور و روابط بین آن ها به کار می بریم درست است یا خیر؟ در صورتی که این روش ها درست نباشد انسان به هیچ پیشرفتی در علوم دست نمی یابد و نمی تواند به یافته های خود اعتماد کند؛ لذا بر اساس اصل درستی روش تجربه و آزمایش انسان می تواند به یافته های تجربی خود اعتماد نماید.

د) قوانین کشف شده توسط دانشمندان علوم تجربی در صورتی در همه زمان ها و مکان ها جریان دارد که طبیعت در همه زمان ها یکسان عمل نماید و اصل یکسان عمل کردن طبیعت به عنوان یکی از مبانی فلسفه علوم چنین امکانی را فراهم می آورد.

ه) قوانین علمی از چه چیزی حکایت می کند؟ همه آن ها بیانگر رابطه و نسبت چیزی با چیز دیگر است که از آن به اصل علیت تعبیر می شود؛ در حقیقت همه قوانین علمی در پرتو اصل علیت موجه می گردد.

۵- با توجه به عبارت « فاینما تولوا فثمَّ وجهُ الله » پس به هر سو رو کنید آنجا روی به خداست. چرا نمی توان خداوند را جسم دانست؟

پاسخ:

جسم محدودیت دارد و اگر خداوند جسم بود در هر سو نمی توانست قرار بگیرد.

۶- چه رابطه ای بین آیه ۱۱۵ سوره بقره با خطبه اول نهج البلاغه در خصوص معرفت خداوند وجود دارد؟

پاسخ:

آیه ۱۱۵ بقره: « والله المشرقُ و المغربُ فاینما تولُّوا فثمَّ وجهُ الله » مشرق و مغرب از آن خداست؛ پس به هر سو رو کنید آنجا روی به خداست. در خطبه اول نهج البلاغه اشاره شده است به این که « هر کس به مقام ربوبی اشاره کند، او را محدود ساخته است. » آیه به تأکید اشاره به این دارد که جایگاه خداوند در همه جا است. پس خداوند جایگاه به خصوص ندارد چرا که او جسم نیست که محدود باشد.

۷- با توجه به بیان امیر المومنین علی (ع) در مورد فرشتگان به چهار خصوصیت آنها اشاره نمایید.

پاسخ:

۱) مجرد هستند ۲) فعلیت تمام دارند ۳) نمونه بارز خلقت هستند ۴) واسطه فیض آفرینش هستند.

۸- فطرت اول و فطرت ثانی را با یکدیگر مقایسه کنید و بنویسید لازمه عبور از فطرت اول به فطرت ثانی چیست؟

پاسخ:

منظور از فطرت اول و فطرت ثانی سوال هایی است که انسان از خود و پیرامون خود می پرسد. فطرت اول، سوال هایی است که در پیرامون زندگی عادی ماست ولی سوال های فطرت ثانی در مورد حقیقت و هدف انسان است. پاسخ گوی سوال های فطرت اول و ثانی عقل است. بدین صورت که پاسخ گوی سوال های فطرت اول، با عقل معاش است و پاسخ گوی سوالات فطرت ثانی، با عقل معاد است. ( منظور از عقل معاد در اینجا یعنی فلسفه) سوال هایی که فطرت اول و ثانی می پرسد « اقتضای ذات بشر » است یعنی همه انسان ها قابلیت طرح هر دو نوع سوال را دارند. با این تفاوت که سوال های فطرت اول ابتدا طرح می شوند و اگر عقل معاش از درگیری در این ارتباط کمی رها شود نوبت به سوال هایی از جنس دیگر می رسد که سوال هایی است در مورد معنای زندگی و حقیقت وجود و راز هستی. یعنی به سوال هایی که از فطرت ثانی بر می خیزد، نزدیک می شود. فارغ شدن از مبالغه عقل معاش لازمه عبور از فطرت اول به ثانی است.

۹- ما بعدالطبیعه را تعریف کنید و بنویسید علوم و فلسفه هر کدام موجودات را از چه جنبه ای مورد مطالعه قرار می دهند؟

پاسخ:

تعریف: علم هستی شناسی است که به شناخت اشیا فقط از آن جهت که هستند می پردازد. فلسفه موجودات را از آن جهت که هستند، بررسی می کند. و علوم از جهت خصوصیات ظاهری موجودات را بررسی می کنند. ( به لحاظ ماهیت)

۱۰- هدف ما بعدالطبیعه را در یک جمله کلیدی بنویسید.

پاسخ:

شناخت کل هستی

۱۱- خاستگاه فلسفه اسلامی را توضیح دهید.

پاسخ:

بطن و متن خود اسلام نه برخورد های تاریخی اسلام با فلسفه های دیگر

مجمع آموزشی و پژوهشی زمین